

Zitting 1981–1982

17 440

Tijdelijke verhoging van de inkomstenbelasting en de loonbelasting in het kader van het werkgelegenheidsbeleid 1982

Nr. 6

EINDVERSLAG

Vastgesteld 14 juni 1982

Na kennis genomen te hebben van de memorie van antwoord hadden de leden van een aantal fracties alsnog behoefte een en ander naar voren te brengen.

De vaste Commissie voor Financiën¹ brengt hiervan het navolgende verslag uit.

De leden van de C.D.A.-fractie hadden waardering voor de ernst en de snelheid, waarmee de Regering zich heeft gekweten van de welhaast onmogelijke taak bevredigende antwoorden te geven op veel van de gestelde vragen.

Op sommige punten hadden deze leden nog behoefte aan het maken van een enkele opmerking en aan het stellen van een nadere vraag. Zij zouden gaarne van de Regering vernemen wat de invloed is van de verhoging per 1 juli a.s. van enkele sociale premies op de geraamde opbrengst van de loon- en inkomstenbelasting in 1982. In welke mate zal daardoor het verwachte financieringstekort stijgen? Behoort ook zulk een tegenvaller tot de categorie, waarvoor naar het oordeel van dit kabinet in 1982 geen compenserende maatregelen nodig zijn?

Met betrekking tot hun twijfels omtrent het eenmalige karakter van deze heffing hadden deze leden uit de memorie van antwoord de conclusie getrokken dat invoering van het investeringsloon in 1983 door de Regering niet wordt beschouwd als een voorwaarde om deze heffing te beëindigen. Is deze conclusie juist?

Over de relatie tussen het werkgelegenheidsplan en de solidariteitsheffing bestond bij hen nog onduidelijkheid. Met name de strekking van de uitspraak, dat de eerste versie van het werkgelegenheidsplan alleen betrekking heeft op beleidsmaatregelen in 1982, ontging hen. Het gaat hier toch om een beleid, waarmee weliswaar in 1982 een begin wordt gemaakt, maar dat zich uitstrekt over verscheidene jaren en mitsdien ook in 1983 beslag zal leggen op financieringsmiddelen? Dit betekent dan toch tevens dat het van belang is dat er uitzicht bestaat dat bepaalde onderdelen van dit beleid in de toekomst gefinancierd kunnen worden uit de opbrengst van een investeringsloon?

Moeite hadden deze leden met de aan hun adres gerichte opmerking dat het niet in de bedoeling heeft gelegen met de voorgestelde maatregel inkomenspolitieke effecten te bereiken. Deze uitspraak stond naar hun

¹ Samenstelling: Joekes (VVD), voorzitter, Hermesen (CDA), Koning (VVD), Van Dis (SGP), Epema-Brugman (PvdA), Van der Hek (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), Rienks (PvdA), Van Amelsvoort (CDA), ondervoorzitter, Van Aardenne (VVD), Engwirda (D'66), Van Muiden (CDA), Wöltgens (PvdA), De Korte (VVD), Gerritse (CDA), Couprie (CDA), B. de Vries (CDA), De Graaf (CDA), Tazelaar (PvdA), Veldhuizen (D'66) en Van Nieuwenhoven (PvdA)

oordeel op gespannen voet met enkele andere uitspraken in de memorie van antwoord. Zo was het hen opgevallen dat in antwoord op vragen van leden van de fracties van de P.v.d.A., van D'66, en van de C.P.N. wordt gesteld, dat de nagestreefde verdeling van de koopkrachtmutaties niet zonder de solidariteitsheffing kan worden gerealiseerd. Wil de Regering nog eens de samenhang tussen deze beide antwoorden toelichten?

Nog niet helemaal duidelijk was het deze leden, hoe de Regering het gevaar van inkomensplaatjes met een dubbele bodem denkt tegen te gaan. Als in de memorie van antwoord wordt gesteld dat de verlichting ten gevolge van het wegvallen van de solidariteitsheffing in 1983 wel wordt geregistreerd, is het kennelijk de bedoeling het effect daarvan in de inkomensplaatjes tot uitdrukking te laten komen. Als dan tevens wordt gesteld dat in het beleid zal worden uitgegaan van de belastingwetgeving voor 1982, exclusief de solidariteitsheffing, betekent dat dan materieel, dat reeds door het vorige kabinet was afgesproken dat in 1983 van de hoogste inkomensgroepen een geringer koopkrachtoffer zal worden gevraagd dan correspondeert met het regeerakkoord?

Enig misverstand is kennelijk ontstaan naar aanleiding van de vraag van deze leden over de beleidsnotitie van de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over het inkomensbeleid. Zij doelden daarmee niet op de in januari jl. ontvangen notitie, die vooral feitelijke informatie bevat, maar op de toezegging van een nadere notitie met een beleidsvisie betreffende de echte minima.

Tot slot zouden de leden van de C.D.A.-fractie willen weten, dit naar aanleiding van hetgeen in de memorie van antwoord gesteld wordt over de loonbelasting- en premietabellen, hoe ver men gevorderd is met de (technische) voorbereiding van deze tabellen.

De leden van de P.v.d.A.-fractie verzochten de Regering, met het oog op de intentie van het wetsontwerp, alsnog een duidelijke koppeling tot stand te brengen tussen de opbrengst van de solidariteitsheffing en bepaalde onderdelen van het werkgelegenheidsplan. Graag zouden deze leden willen vernemen op welke wijze de suggesties, die de Minister-President deed tijdens het debat over de regeringsverklaring met betrekking tot alternatieven voor het voorliggende wetsontwerp, een praktische uitwerking kunnen krijgen. Kan van die praktische uitwerking het effect worden weergegeven voor het inkomensplaatje en voor de omvang van het financieringstekort?

De leden van de V.V.D.-fractie merkten op dat de argumenten van de Regering ten gunste van het wetsontwerp hen geenszins overtuigd hadden.

De leden van de fractie van D'66 herhaalden dat zij liever gezien hadden dat het voorliggende wetsontwerp er niet was geweest, en dat zij begrip hadden voor de financiële problemen voor de overheid, welke zouden voortvloeien uit het niet aanvaarden van deze tijdelijke en eenmalige verhoging van de loon- en inkomstenbelasting.

Deze leden vroegen, zulks naar aanleiding van de door de Regering gemaakte opmerking in de memorie van antwoord, dat zij zich wel betere financieringsmethoden dan deze tijdelijke en eenmalige heffing kon voorstellen, of de mogelijkheid bestaat dat de Regering deze maatregel nog vóór het eind van 1982 weer intrekt? In dit verband vroegen de leden van de fractie van D'66 zich tevens af wat bedoeld wordt met de opmerking dat, aangaande de gedrukte loonbelastingtabellen, er sprake is van een voldongen feit, althans wat betreft het derde kwartaal en vooropgesteld dat dit wetsontwerp wordt aanvaard? Is het mogelijk dat de verhoging van de loonbelasting voor het vierde kwartaal van 1982 weer wordt afgeschaft? Deze leden waren van mening dat het ongewenst is, dat hieromtrent onzekerheid bestaat.

De leden van de fractie van de S.G.P. hadden in de memorie van antwoord niet die doorslaggevende argumenten aangetroffen, die het hun gemakkelijker zouden hebben kunnen maken het voorstel positiever te beoordelen dan zij in het voorlopig verslag deden. Moet de verzekering, dat het om een tijdelijke regeling gaat, niet mede worden bezien in het licht van de achterblijvende belastingontvangsten in 1982 ten opzichte van 1981, hetgeen dezer dagen bekend is gemaakt? Kan dit niet een extra argument zijn om te zijner tijd voor verlenging te pleiten?

Deze leden waren door de aangevoerde argumenten van de Regering gesterkt in hun opvatting dat het voorstel een gewone belastingverhoging inhoudt, die bovendien een nivellerend karakter heeft. Zij twijfelden niet aan de goede bedoelingen van het kabinet, maar hadden toch moeite met de wat mistige en onduidelijke redeneringen, die moeten aantonen dat in vergelijking met 1983 het element van denivellering geen grote rol zal spelen. Zij wezen daarbij op het gegeven dat de nivellering in politieke kring nog steeds tot de «bon ton» behoort. Dat kwam ook laatstelijk tot uitdrukking in het stemgedrag van de meerderheid van de Kamer bij de stemming over een P.v.d.A.-motie inzake de netto-netto-koppeling voor 1983. Impliciet is daarmee toch gekozen voor het sparen van de minima? Ook de voorstellen voor de premieverhoging per 1 juli a.s., die onverkort door dit kabinet zijn overgenomen, wijzen in dezelfde richting. Erkent de bewindsman dat deze opzet strijdig is met een van de twee sporen, te weten de bevordering van de werkgelegenheid, waarvan ook de verbetering van de werking van de arbeidsmarkt een belangrijk onderdeel is? Deze leden erkenden overigens wel dat de koopkracht, met name van de echte minima, met grote zorgvuldigheid moet worden behandeld.

Zij vermochten echter niet in te zien, dat wanneer nationaal offers moeten worden gebracht, daarvan is toch het kabinet overtuigd, bepaalde bevolkingsgroepen zouden moeten worden ontzien. Echte solidariteit leidt tot het in daden omzetten van het gezegde: gedeelde smart is halve smart! Saamhorigheid en het brengen van offers kunnen alleen daar tot stand komen waar het gehele volk doordrongen is van de moeilijke situatie, maar bovenal van een gefundeerd perspectief. Daarbij zal het de roeping dienen te verstaan om met de verleende gaven en krachten in verantwoordelijkheid aan de Schepper van hemel en aarde mee te werken aan de beteugeling van de ongebondenheid der mensen (is dat niet een typering van het materialisme en de polarisatie die thans de boventoon voert?). Uiteraard behoort wel het draagkrachtprincipe leidraad te blijven.

De leden, hier aan het woord, hadden uit het Centraal Economische Plan 1982 begrepen dat de collectieve lastendruk in 1982 niet gestabiliseerd kan worden, hetgeen wel het vaste voornemen was van het vorige kabinet. Behoort die stabilisatie nog tot de punten uit het regeerakkoord van het vorige kabinet, waarop volgens de regeringsverklaring dit kabinet zich zal baseren? Deze leden merkten op dat een voorbehoud is gemaakt ten aanzien van de tijdelijkheid van het voorstel, namelijk: «uitzonderlijke omstandigheden voorbehouden». Wil het kabinet hierop ingaan en met name mededelen aan welke omstandigheden moet worden gedacht?

Deze leden wezen er voorts op dat de suggestie, dat er een nauwe band bestaat tussen dit wetsontwerp en het werkgelegenheidsbeleid kennelijk ook door de Minister niet al te serieus moet worden genomen, aangezien hij in de memorie van antwoord schrijft: «dat in het oplopen van het financieringstekort een krachtig argument is gelegen voor aanvaarding van de voorgestelde maatregel». De leden van de fractie van de S.G.P. vroegen om een nadere uiteenzetting daaromtrent. Daarbij wilden zij hun teleurstelling uitspreken dat het document dat wellicht uitsluitel zou kunnen geven, de voorjaarsnota, tot op dit ogenblik nog niet beschikbaar is. De uitwerking van het meerderheidsbesluit behoefde toch niet zoveel tijd meer te kosten?

Mede gezien de welhaast over de grens van het toelaatbare druk der collectieve lasten, de daaruit dreigende versterking van de afwenteling en bevordering van het zwart-geldcircuit, vroegen zij nogmaals om herover-

weging van het voorstel. Vele malen hadden deze leden gewezen op reële mogelijkheden voor beperking van de uitgaven, met name in de sectoren cultuur en recreatie. Dat zou niet alleen een welkome bijdrage betekenen aan een vermindering van de financiële problemen, maar tevens kunnen veel van deze uitgaven de toets van de kritiek van de Wet van God niet doorstaan, en de overheid is geroepen in haar beleid die Wet te handhaven.

Deze leden wilden hun bijdrage aan dit eindverslag besluiten met de kanttekening dat ook de relatie met het investeringsloon, een van de argumenten voor de heffing om nog in 1982 wat aan de werkgelegenheid te doen, steeds verder op de achtergrond is gedrongen. Heeft het «voorschot» op het investeringsloon, zo vroegen zij, wel meegewerkt om de weg voor invoering in 1983 te effenen? Het had hun wat bevreemd dat in de memorie van antwoord geen aandacht was geschonken aan hun bijdrage dienaangaande, in samenhang met het extra-offer dat van ambtenaren en trendvolgers per 1 juli zal worden gevraagd. Zij vroegen alsnog om een beschouwing van de Regering.

Met een tijdige beantwoording van deze vragen en opmerkingen acht de commissie de openbare behandeling van dit ontwerp voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Joekes

De griffier voor dit verslag,
Van der Windt